

פרוטוקול מס' 126

מישיבת ועדת החינוך והתרבות
שהתשיימה ביום ד', ז' בניסן תשל"ב - 22.3.1972, בשעה 8.45.

נכח ה:

חברי הועדה:
א. רימלט - היו"ר
מ. בן-פורת
ז. הרמן
א. ורדיגר
א. כץ
ש. לויין
מ. צ. נריה
א. רזיאל-נאור
ב. שחור

מוזמנים:
מר שוחט - סמנכ"ל משרד החינוך והתרבות
ר. סטנר - היועצת המשפטית של משרד החינוך והתרבות
ע. סבט - משרד המשפטים
א. שמואלי - משרד החינוך והתרבות
ג. בן-דרור - משרד החינוך והתרבות
ד"ר וורמן
מר גולן - משרד החינוך והתרבות
מר מלקמן-מיכמן - משרד החינוך והתרבות
ק. ארן - סגן מזכיר הכנסת

מזכירת הועדה: ד. פלר

רשמה: מ. כהן

- סדר-היום:
1. חוק הפיקוח על בתי-הספר, תשפ"ט-1969 - הצעה לתיקון תקנות בדבר עקרונות לפתן פטורים;
 2. ישובים נוספים במסגרת הארכת חוק לימוד חובה.
 3. חוק הספריות הציבוריות, תשל"ב-1972.

חוק הפיקוח על בתי-הספר, תשכ"ט-1969
הצעה לתיקון תקנות בדבר עקרונות למתן פטורים

הינו"ר א. רימלט:

אני פותח את הישיבה.

אני ווצה לשאול האם התקנות האלה הן לבתי-ספר חדשים או לבתי-ספר קיימים? בחוק הפיקוח על בתי-הספר יש שני דברים: קודם כל - לא יפתח אדם בית-ספר ולא יקיימו אלא אם... וכו'; שנית - ישנם בתי-ספר שהיו קיימים עם תחילת חוק זה. נאמר בחוק ששר החינוך והתרבות יחיל את החוק בהדרגה, בצוי"ב, על בתי-ספר שהיו קיימים ערב תחילתו - עד 1975. יש לו גם אפשרות לפטור בתי-ספר מתחולת החוק.

בדברי ההסבר לעקרונות המוצעים לנו נאמר: "מגמת הוראות החוק היא בעיקרה לטפל במוסדות חינוך פרטיים המתאימים להעניק חינוך והשכלה, אולם אין המסגרות והתנאים בהם הם פועלים מתאימים להוראות והנחיות המסודרות".

שאלתי היא האם הכוונה לבתי-ספר חדשים או קיימים? מה חופפות התקנות האלה?

ג. בן-דרור: בתי-ספר חדשים וקיימים מתייחסים לתאריך קובע של יולי 1969. בנושא זה הכוונה היא לשני הסוגים. כלומר בטיפול בחוק נתקלנו בשני הסוגים. בהצעת הפטורים אנחנו רוצים להכליל את הסוגים השונים בתקנות אלה.

הינו"ר א. רימלט:

אני חושב שבדברי ההסבר יש כדי להטעות. אני אישית מכיר הרבה מוסדות לא פרטיים, שמשגרות והתנאים בהם הם פועלים מתאימים להוראות והנחיות המסודרות. יש גם בתי-ספר ציבוריים, של מועצת פועלים זו או אחרת, שאילו היו בבעלות אחרת - היו מזמן סוגרים אותם.

אני בזכר במה שאמרנו כאן השר המנוח ארן והמנכ"ל דאז מר שריד. כאשר הופיעו אנשי הרשויות המקומיות ודרשו להכליל אותם אוטומטית בפטור, בחוק, לא דק בתקנות - אז הובאו לנו הנכחות שיש רשויות מקומיות מסוימות שבגלל מצוקה תקציבית מזניחים את בתי-הספר העל-יסודיים אצלם, מבחינת מיתקנים וכו'. אינני מדבר על מקומות שם בתי-הספר מוחזקים על-ידי משרד החינוך והתרבות.

לדעתי הרשימה המוצעת כאן מוגזפת. אני ווצה לשאול האם לא יצוי לקבוע, במקום קריטריונים של הבעלות, לגבי בתי-ספר קיימים - קריטריונים אחרים. למשל, אם בית-הספר קיים עשר שנים, ולפי דיווחי הפיקוח התנאים בו נאותים ורמת הלימודים גאוה, נמשך שלוש השנים האחרונות לא היו שינויים בעבודה בגלל תקציב בלתי מבוסס וכדומה. אילו הנסיון היה מוכיח שהבעלות קובעת את התנאים הנאותים, הייתי מסביל זאת. אך הואיל ואין זה כך, אני שואל אם לא כדאי, לגבי בתי-ספר קיימים - מחוץ לבתי-ספר שהמדינה פותחת או קורסים שהיא מקיימת - לקבוע קריטריונים אחרים.

מוצע לפטור כאן בתי-ספר שנפתחים על-ידי מוסדות ציבוריים. אנחנו הולכים לקראת פלורליזם. יש הרבה בתי-ספר, יקיימו למשל בתי-ספר פתוחים. אני בעד בתי-ספר פתוחים, אבל פחד יכולים לקיים לא מעט בתי-ספר כאלה, שמשרד החינוך לא יהיה כל כך שקט ביחס אליהם.

ובכן אני שואל לגבי בתי-ספר קיימים למה לא לקחת קריטריונים אחרים, לאו דוקא של הבעלות.

א. שמואלי:

אפתח בכמה מלים על מה שמתרחש בנושא זה. חשוב שהברי הוערה ידעו שאנחנו מפעילים צייתים בכל שבוע המבקרים עכשיו במוסדות קיימים, שאנחנו רוצים או לסגור אותם או לתבוע מהם תיקונים. אנחנו נמצאים עכשיו כבר בתהליך של סגירה של ארבעה מוסדות, אלא שתהליך זה הוא די קשה. אבל העובדה שאנחנו מבקרים במקום, והעובדה שהצוותים נמצאים בהתכתבות עם המוסדות, יש להן השפעה עצומה על מה שמתרחש בבית-הספר.

לגבי גני ילדים - אנחנו נמצאים עכשיו בתהליך מזורז מאוד של ביקורת של קרוב ל-60 גנים. שם אנחנו מגלים דברים חמורים מאוד. הוצאנו כבר צווי סגירה נגד 3-4 גנים. לפני שאנחנו מוציאים את צו הסגירה, אני מתייעץ עם היועצת המשפטית של המשרד ואני שוקל את הדבר פעמים רבות. וגם כאן, העובדה שגננת מקבלת מכתב ממשרד החינוך, ובו נאמר שנמצאו אצלה ליקויים-המנויים במכתב, ואנחנו מוציאים שיפור המצב תוך חודשיים, שאם לא נכון - נסגור את הגן - יש לה השפעה גדולה מאוד. ישנם גנים שלוקחים בהם 70 לירות לחודש, עם צפיפות של 60 ילדים. אחת התביעות שלנו היתה שיקלטו לקראת השנה הבאה פחות ילדים בגנים. נמצאו גם תקלות אחרות שהצבענו עליהן גם כן.

מ. בן-פורת: בבעלות של מי נמצאים מוסדות אלה?

א. שמואלי: הגנים הם פרטיים. גם בתי-הספר העל-יסודיים שנמצאים כרגע בביקורת שלנו הם פרטיים.

א. שוחט: מר שמואלי דיבר על מוסדות שסגרנו על יסוד החוק. נוסף על כך סגרנו מוסדות ללא קשר עם החוק, אם נמצאו בהם ליקויים שלא יכולנו לסבול אותם.

א. שמואלי: מחובתי להגיד דבר נוסף. החוק הטיל עלינו עבודה חמורה וקשה מאוד, ללא נשוא. החוק מבקש אישורים ומבחנים של משרד הבריאות של רשות החינוך המקומית, של מחלקת מהנדס העיר ועוד.

הי"ר א. רימלש: כלומר אתם מבקשים לצמצם את התחום שאתם חייבים להתמקד בו, באין כוח אדם מתאים.

א. שמואלי: כן. לכן אמרנו: תשחררו אותנו מביצוע החוק לגבי המוסדות המנויים לפניכם. קודם כל - מוסדות שאנחנו בונים אותם. אם נעבר היה במשרד גוף אחד מתכנן, גוף אחר בונה, וגוף שלישי מפקד על הנושא של פיקוח במסגרת החוק, הרי היוש הדבר הזה אינו קיים יותר. אני אחראי עכשיו לתכנון, לבניה ולפיקוח. נעשתה ריאורגניזציה מחויימת במשרד, לפיה התכווננו לתת בידי אחת אפשרות לכונן את הדברים.

הי"ר א. רימלש: האם אתם בודקים גם בתי-ספר אחרים, או שהחלטתם לא לבדוק אותם, ולהתרכז רק בפרטיים?

א. שמואלי: החלטנו להתחיל את הבדיקה בגני ילדים, שעליהם קיבלנו תלונות קשות משכנים. אחרי כן החלטנו כמובן לבדוק בתי-ספר על-יסודיים פרטיים, שאנחנו שומעים עליהם ובריש נוראים מהורים הפונים אלינו חדשות לבקרים, בטענות שהחתימו אותם על שטרות ולא נותנים לילדיהם חינוך; שהילדים לומדים בצפיפות נוראה וכיו"ב. אני משתדל לבקר בבתי-הספר האלה אישית, עם הוועדה. ביקרנו בבתי-ספר על-יסודיים באזור תל-אביב. ראינו בית-ספר הנמצא בבית בקומה שניה, בו לומדות 20 בנות בחדר קטן מאוד. אמרנו למנהל בית-הספר שאם לא יעשה דברים אלה ואלה, נסגור את המוסד. האנשים היו אצלי בשבוע שעבר בדיון על כל סעיף וסעיף של הביקורת.

כדי להקל עלינו אמרנו שנבקש לפטור מתחילת החוק קורסים שהינם לימוד ארעי וחד-פעמי; בתי-ספר שאנחנו יוזמים את הקמתם; בתי-ספר הנפתחים ומנוהלים על-ידי גופים ציבוריים ומועצות מקומיות, רשתות כמו "אורט", "עמל" וכדומה. אנחנו צריכים לאשר את בנייתם ולאשר את פתיחת הלימודים בהם. מאחר וכך הדבר, אנחנו מבקשים לשתרר אותנו מהצורך להתכתב עם עצמנו על בתי-ספר שאנחנו בונים, עם רשויות שאנחנו מאשרים להן את תקני הבניה, עם קורסים חד-פעמיים שאיננו יכולים לעקוב אחריהם במשך כל שנת הלימודים.

הי"ר א. רימלש: ישנם גם בתי-ספר ציבוריים שאינם עונים על דרישות המשרד, במידה שאני מכיר אותם.

האם תבקרו אותם או לא?

א. שמואלי: בהחלט.

היו"ר א. רימלס:

כדי לקצר את הויכוח אני מציע להוסיף סעיף נוסף, לא במקום כל הפירוט שלפנינו, אלא כתוספת, שבו ייאמר: בתי-ספר אחרים בהתאם לחוק זה, למעט גני ילדים, מקיימים לפחות עשר שנים, ושלפי דיווחי הפיקוח נמצאים ברמה נאותה, שהמיתקנים והמבנים עונים לדרישות ההכרחיות של המשרד, ושכלול השנים האחרונות לא חלו שיבושים לעבודה בגלל תקציבים בלתי מבוססים או מסיבות אחרות. כלומר אני מציע לתת אפשרות לשר לפטור גם בתי-ספר כאלה מתחולת החוק. אז תקבע לא רק הבעלות, אלא גם קריטריונים אחרים הנוגעים לעצם המוסד. השלט "בית ספר ציבורי" לא הופר עדיין את החינוך בו למשמעותי.

ש. לוי:

אני מסכים להצעת היושב-ראש. אני רק חושב שצריך לתת ביטוי בחוק לחובת חידוש הפיקוח או חובת ההמרת הפיקוח במקרה שתבוא תלוזה.

היו"ר א. רימלס:

לזה צריך תקנון מיוחד, לא תקנון זה הצמוד לסעיף של פטור. אבל זו הצעה מתקבלת על הדעת. כלומר שיהיה בהוראות שבתי-ספר שנתקלו בו בתלונות, גם אם הוא נמצא ברשימת הפטורים, צריך להפעיל עליו אוטומטית את הפיקוח, כדי לראות מה נעשה שם. לדעתי זו הצעה הגיונית.

מ. בן-פורת:

לדעתי התקנות הטובות פוקדמות מדי. למשרד החינוך אין די בסיון כדי להבחין כבר איזה סוג של מוסדות להוציא מתחולת החוק, ואיזה סוג יישאר תחת סיפולו. מדברי פר שמואלי מסתבר שהמעמסה שהחוק הזה מטיל היא כה גדולה, שרוצים להקל קצת, כדי שמבקר המדינה והכנסת לא יבואו בטענות לגבי סוגים מסויימים של בתי-ספר, להוציא חלק מבתי-הספר מתחולת החוק. אני חושב שזה מוקדם מדי. אני חושב שזה מיותר. אני מעדיף להשאיר את ביצועו של כל החוק היום בידי משרד החינוך, והוא יבור לו בעצמו כל סוג שהוא רוצה לספל בו. הוא צריך להיות הזפטי כדי לבור לו את הסוג שיספל בו. קחו לכם עוד שנתיים-שלוש של נסיון בסיפול במוסדות חינוך אלה, ואחר כך תגידו: לאחר נסיון של שנתיים-שלוש תגיעו למסקנה שסוגים אלה ואלה הם בסדר, איננו צריכים לספל בהם, נוציא אותם על-ידי תסנה.

אינני מקבל את ההגדרה של "מוסד ציבורי". אמר מכיר גני ילדים במוסדות ציבוריים, גם לפי סעיף 9 של פקודת מס הכנסה. שאינם ראויים להיות גני ילדים, גם של יוצרי ומועצת הפועלות.

אני חושב שמהירות מדי בהגשת התקנות הללו. הייתי יכול להבין אולי תקנה אחת, זו המדברת על מוסדות חינוך שמשרד החינוך מקיים עם הרשויות המקומיות, או מוסד ציבורי אחר שותף במקמתם, והתכנון מאושר על-ידי משרד החינוך. וכל זה פועל לפי הנחיות משרד החינוך. את אלה אולי אפשר להוציא, אם כי גם כאן הייתי סמתי. מדוע אתם ממחרים? האם זו חכמה לומר: נוציא מוסדות או סוגים אלה ואלה מסיפול; אם תגיע תלוזה על מוסד מסויים, נחזור ונאמר: למרות שהוא הוצא מתחולת החוק, אנחנו בטפל בו, כי יש תלוזה.

היו"ר א. רימלס:

אין כאן פטור שוטלי, אבסולוטי ואוטומטי, אלא הסר יכול לפטור, הוא אינו חייב.

מ. בן-פורת:

אינני רוצה לתת למוסדות אלה היום פתח לשחרור מפיקוח. אני רוצה להשאיר אותם מוסדות הציבור ידעו במסך כמה שנים שהם תחת פיקוח פלא. אני רוצה שכל

א. רזיאל-נאור:

מה הן הסמכויות שמשרד החינוך ריכוז עכשיו ביד אחת, שמר שמואלי מנה אותן?

א. שמואלי:

התכנון של הבניה, הבניה עצמה וחוק הפיקוח. כל זה נמצא במסגרת אגף מסויים במשרד.

א. רזיאל-נאור:

האם יש גם מישהו שמפקח על זה? לפני שנעשתה הריאורגניזציה הזאת, היו סמכויות כל העניינים האלה מתרכזים ביד אחת. המטרה היא לייעל את העניינים. השאלה היא אם הייעול הזה עומד תחת איזו ביקורת או פיקוח במשרד.

22.3.1972

א. שמואלי:

כל מה שאני עושה במשרד מפוקח על-ידי הנהלת המשרד; כך גם כל מה שעושים חברי מפקח על-ידי הנהלת המשרד, לרבות השר והכנסת.

א. רזיאל-נאור:

החוק עצמו היה בבחינת תפסת מרובה. על כן באות עכשיו התקנות האלה כדי לאפשר קצת נשימה. אני חושבת שאסור להסכים לשיטה שבאמצעות חקיקת משנה יפרקו את החוק מהאחריות לדבריהם. אם המשרד הגיע למסקנה שהחוק איננו טוב - לאחר שלא שעה לאזהרות ולדעות שהובעו שאין צורך בחוק כל כך רחב - אז הוא צריך להביא הצעת תיקון לחוק, ולא לעשות זאת באמצעות תקנות. כי תקנות זו חקיקת משנה, זו חקיקה פנימית, היא אינה מפוקחת באותה מידה שהחוק עצמו צריך להיות מפוקח על-ידי הכנסת. לכן אני אינני כל כך נלהבת להעניק סמכויות של חקיקה כזאת.

מלבד זאת אני גם לא כל כך בטוחה שמוסדות שהמדינה מקימה הם כבר חסינים בפני כל השגיאות, השגגות והזדונויות. אינני מסכימה לכך שהחוק צריך לחוק על כל מוסד, מלבד אלה שהמדינה מקימה. באופן כזה, כל מה שהמדינה עושה צריך להיות פטור מביקורת ומאחריות. אינני מסכימה לסעיף הזה.

אני גם שמחה גם להצעה שהועלתה, שמוסד שלא היתה עליו בעבר תלונה במשך שלוש שנים יהיה פטור מתהולת החוק.

הי"ר א. רימלס:

הצעתי היתה: מוסד שקיים לפחות עשר שנים, שלפי דיווחי המפקחים הרמה והמבנים בו נאותים, והוספתי: שבמשך שלוש השנים האחרונות לא היו בו שיבושים בעבודה בגלל תקציב בלתי מבוסס. זה בכל זאת מכסה.

א. רזיאל-נאור:

הבנתי זאת. אבל שיבושים יכולים לקרות גם כתוצאה משינויים, התיישרויות, מחירים... ואז יכולה הקערה להפוך על פיה, ואותו מוסד שהיה ציבורי, וקיים עשר שנים, ולא היתה עליו תלונה - פתאום זה יכול לקרות בו תוך חצי השנה הקרובה דווקא. ובאופן תיאורטי אפשר להרחיק לכת ולומר שאף על פי שהיו פגמים וליקויים ומקום לתלונות, מי שניהל את המוסד או שיפיל בו, עשה כל מיני מעשים ונקט באמצעים כדי לחסום את הדרך בפני הגשת תלונות. האם זה מזכה אותו? אם יודיעו מראש בתקנות שיש פרק זמן כזה, אז ימצאו די אנשים שידעו לנצל את ההקלה הזאת לתועלתם הם. אינני יודעת אם זה יכול לשמש לנו קריטריון.

אני מבינה שמוטל עכשיו על המשרד עומס גדול ורוב כתוצאה מהחוק הזה. אבל אני חושבת שהוא צריך אולי לבקש שהתקנות יאפשרו לו ביצוע החוק בשלבים, והועדה תקבע מה הם השלבים. ושהיא גם תקבל אינפורמציה מה מתחולל. אינני מסכימה שבעזרת תקנות יוציאו מהחוק את מה שהכניסו לתוכו. אם החוק איננו טוב, צריך לתקנו או לבטלו.

א. כץ:

אני מבין שההצעה באה א' מתוך חוסר כוח אדם להשתלט על הנושא; ב' מתוך הרצון להימנע מעבודה כפולה. כי, כפי שאמר מר שמואלי, אם הוא בונה בית-ספר, למה הוא צריך לפקח?

אבל כאשר ניתנת סמכות לפטור קבוצות, איך ימומש הפטור הזה? האם אין בכוונת השר לשלוח לכל בית-ספר צוות כדי לבדוק אותו, ואז יתן את הפטור, או לא יתן אותו? כי ממילא הבדיקה צריכה להיעשות. אז איפה פה החסכון בכוח עבודה? אם הכוונה היא לתת פטור טוטלי לקבוצה, אני אתנגד לזה. כי יכול להיות שבקבוצה טובה יהיה בית-ספר שהוא רחוק מאד מלספק, ולהיפך. איך זה ימומש במציאות? מה אתה חוסך פה?

מ.צ. צריה:

בדברי ההסבר לתקנה (8) נאמר: "לגבי בתי-ספר אלה לא נקבעו עדיין תקנים המאפשרים בדיקות כמצווה על פי סעיף 9 בחוק". סעיף 9 בחוק מדבר על יבירים חיוניים ביותר, כמו תנאי בטיחות בבית-הספר, מספר הכיתות, חדרי לימוד וכו'. אני חושב שגם אם המשרד איננו ערוך ברגע זה לפקח על כל מה שכתוב בסעיף 9, בכל זאת אי אפשר לא לפקח בכלל. הייתי אומר שאפשר להוציא חלק ממה שנאמר בסעיף 9 ולא להפעיל אותו עכשיו; אבל יש כמה יבירים חיוניים בסעיף 9 שאי אפשר לשחרר מהם כליל, גם את כל אלה שנמצאים ברשימה שלפנינו.

הינו"ר א. ריימלס:

כענין התקנות - אני רוצה לומר שהועדה חייבה את המשרד לקבוע תקנות. בסעיף 2(ב) לחוק נאמר: "שר החינוך והתרבות, יקבע בתקנות את העקרונות שלפיהם יינתנו פטורים...". אני רוצה להזכיר לחברי ועדה שהיו חבריהם בועדה בכנסת הקודמת, חברי הכנסת רזיאל-נאור ובן-פורת, שהיה פעיל מאוד בשעתו לגבי הסעיף הזה, שאנחנו שינינו את הסעיף, ובמקום לומר "רשאי לקבוע תקנות" אמרנו "יקבע בתקנות", ודרשנו להביא זאת לוועדה. ובכן אנחנו דרשנו זאת. לכן איננו יכולים לבוא בטענות למשרד החינוך. בהתייעצות זו אנחנו יכולים להמליץ או לא להמליץ על כך. אבל את התקנות חייבנו.

א. שוחט:

סעיף קטן (ב) של סעיף 2 לחוק מעוגן בסעיף 2(א)(5), שבו נאמר: "בית ספר ששר החינוך והתרבות פשרו בצו כללי או מיוחד מתחולת הוראות חוק זה, כולן או מקצתן". כלומר ששר החינוך והתרבות יכול לומר על יסוד חוק זה לבית-ספר מסויים: אתה פטור מתחולת סעיפים אלה ואלה, אך סעיף זה וזה שחייב אותך. סעיף 2(ב) אומר שהשר צריך לקבוע תקנות. חיפשנו דרך לקבוע את התקנות לפי קריטריונים מסויים. אין פירוש הדבר שהקריטריונים שאנחנו מציעים בתקנות אלה צריכים להיות שוטליים. הם יכולים להיות חלקיים. בסעיף 30 לחוק נאמר: "המנהל הכללי או מי שמינה לכך, וכן רשות הבריאות רשאים בכל עת סבירה להיכנס לבית-ספר ולחצויו כדי לברר אם קויימו הוראות חוק זה, התקנות לפיו ותנאי הרשיון". כלומר שהשר יכול, בצו שיצא לגבי בית-ספר מסויים או לגבי סוג בתי-ספר, לומר: אתה פטור מדברים אלה ואלה, פרט לסעיף 30. כלומר שגם לגבי בית-הספר הטוב, המבוסס והותיק ביותר שהוסט על-ידי המדינה, אפשר לומר: סעיף זה וזה חל עליך. כי אנחנו רוצים בכל עת שתהיה לנו אפשרות לבדוק מה נעשה בו, אם הבנין עדיין בנין ואם המורים עדיין מורים, כפי שהיו כאשר ניתן הרשיון.

רצינו להשיג בזה שלא כל בתי-הספר יצטרכו לעבור את כל הפרוצדורה המייגעת של בקשת רשיון, בוויקה מוקדמת של המנכ"ל וכדומה. בתי-ספר שיש לנו הנחה סבירה שהם עונים על הדרישות, או שהוקמו ביוזמת המשרד או בשיתוף המשרד או גוף שאנחנו יכולים לטמוך עליו, נשחרר אותם מחלק מטעיפי החוק הזה. זו היתה הכוונה.

הינו"ר א. ריימלס:

הוצעו כאן הצעות שונות, ולאחר שאנשי המשרד ישקלו אותן ויתיעצו ביניהם, נוכל לסכם את הדברים בישיבה הבאה.

אני חושב שלא נוכל להגיד למשרד החינוך שלא יוציא תקנות, כי הוא חייב לעשות זאת על פי החוק. אנחנו יכולים להגיד אם אנחנו סוטים ידיו על התקנות האלה או לא; זה ענין להתייעצות.

שנית, אני מביע דעה אישית: אין לי כל התנגדות לתקנה (5), בו נאמר: "המדינה יזמה את הקמתו של בית-הספר". כי סוף סוף צריך להיות לנו ארון שהמדינה תקים בתי-ספר ביוזמתה לפי דרישותיה.

לגבי תקנה (6), בית-הספר נפתח ומנוהל על-ידי רשות מקומית או מוסד ציבורי - היו חבריהם בועדה שהביעו ספקות.

לגבי סעיף (7) - יכול להיות שנערים כאלה זוקא זקוקים למסגרת מיוחדת.

אני חושב שהמשרד שגה לגבי סעיף (8). היה בועדה ויבוח גדול מאד על "מוסד חינוך לבגירים המסנה לתלמידי חינוך על-יסודי או חינוכי על-תיכוני...". הועדה הציעה להוציא את זה בכלל מהחוק. אך המשרד לא הסכים לזה. וכאן מופיע הסוג הזה כסוג כוללני. הייתי מציע לא לכלול בפטור מוסד חינוך לבגירים.

א. שמואל:

הכוונה לבגירים בגיל 40-45.

הינו"ר א. ריימלס:

אנחנו דיברנו על מבוגרים יוצאי צבא. הועדה השתזלה להוציא מלכתחילה בתי-ספר כאלה מתחולת החוק, אך המשרד לא הסכים לזה, הוא אמר שמוכרחים לפקח עליהם, ועכשיו מבקשים לפטור בתי-ספר כאלה.

לגבי תקנה (10) - זה בהחלט צריך להיות

כלול בפירוים.

מוסד חינוך המקיים קורסים שהינם לימוד ארעי וחד-פעמי, ושאינם מעניקים חינוך והשכלה בהתאם לתכניות המאושרות או המוכרות על-ידי משרד החינוך והתרבות - אפשר להוציא. כך גם לגבי בית-ספר שהמדינה יזמה את הקמתו.

הייתי מציע להסתפק באלה. לכן הצעתי את הצעתי, היא מכסה מוסדות, רשויות מקומיות מבוטאות.

אני מציע שתשקלו את ההערות וההצעות שהושמעו: כאן, ובישיבה הבאה נסכם זאת.

א. רזיאל-נאור:

כשדנו בחוק זה, אני דרשתי שבסעיף 2(ב) ייאמר שהשר יתקין תקנות באישור ועדת החינוך והתרבות. ויש לזה משמעות. כי גם מוסד שהמדינה יזמה את הקמתו, והוא מנוהל על-ידי המדינה, חייב להיות מבוקר.

אני סבורה שהתקנות האלה מוציאות בבת אחת הרבה מאד דברים שפולכתחילה לא היו צריכים להיות כלולים בחוק. זאת אומרת שהחוק איננו טוב, צריך לתקן אותו. וזה מה שהמשרד צריך לעשות, להביא הצעת תיקון לחוק, ולא תקנות.

א. כץ:

לגבי סעיף (9) - מה עם חינוך לבגירים ברמה של בית-ספר יסודיים? זה איננו

מופיע כאן.

הי"ר א. רימלס:

אני מציע להשאיר את הסעיפים (5), (9) ו-(10), ולעומת זאת להוסיף

קריטריונים לא של בעלות, אלא אחרים, של מהות בית-הספר.

ישובים נוספים במסגרת הארכת חוק לימוד חובה

א. שמואלי:

הגשנו רשימה של ישובים נוספים שביקשנו להחיל עליהם את חוק לימוד חובה לקראת שנת הלימודים תשל"ג. לצערי חל שיבוש בהדפסה. אנחנו נמצאים כרגע בתהליך של רישום תלמידים לקראת שנת הלימודים הבאה, כאשר בכל מדינת ישראל ילמדו תלמידי כיתות ט' חינוך, מכוח החוק. המספרים המופיעים ברשימה הזאת הם שארית התלמידים שנשארו.

בגליון שהוגש לכם, במקום מספר תלמידי כפי שמופיע בפעם הראשונה, צריך להיות מספר הישוב, ואחר כך מספר תלמידיים.

הי"ר א. רימלס:

עם אישור הרשימה הזאת ילמדו כל תלמידי כיתות ט' בכל הארץ חינוך בשנת הלימודים הבאה. אפשר לברך על המוגמר.

א. שמואלי:

ובשנה הבאה נגיע להתחלת החלת החוק על על כיתות י'.

22.3.1972

חוק הספריות הציבוריות, תשל"ב-1972

היו"ר א. ריימלט: בישיבה הקודמת דנו בסעיף 2. בסעיף 2(א) החלטנו להוסיף את המלים "לאחר התייעצות עם הרשויות המקומיות".

התפתח כאן ויכוח אם צריך לתת מעמד של ספרייה ציבורית לספרייה שאיננה בידי הרשות המקומית. בעקבות זאת היתה הצעה שכותרת החוק תהיה: חוק הספריות הציבוריות של הרשויות המקומיות. זה לא נתקל בהתנגדות.

סעיף 3

ש. לוי: לשם מה דרוש סעיף 3 בחוק, לאחר שבסעיף 9 נאמר שהשר ממונה על ביצוע חוק זה, וכו'?

בסעיף 3 נאמר: "ספרייה ציבורית תהא נתונה לפיקוחו של השר".
ע. סבט: סעיף 3 הוא הסעיף האופרטיבי. סעיף 9 נותן את הסמכות להתקין תקנות. כך אנחנו נוהגים.

ש. לוי:

זה סעיף אופרטיבי שיש בו טעם לפגם. יש מדינות בעולם שבהן ספרייה ציבורית נתונה לפיקוח השלטון, והשלטון קובע איזה ספרים יימצאו בספרייה ואיזה לא. אני בטוח שלא זו כוונת המחוקקים בישראל.

ע. סבט: בסעיף 3(4) מדובר דוקא על הנקודה שאתה מעלה.

ש. לוי:

את מה שנאמר בסעיף 9(4) אני מחייב. אבל אם אתה קובע כלל שכל ספרייה ציבורית תהא בפיקוחו של שר החינוך והתרבות, יש לזה צליל לא נעים. אם יש צורך בסעיף אופרטיבי, אני מבקש שהוא ינוסח אחרת, לא כל כך טוטלי.

מר גולן:

הכוונה איננה לצנוצרה. אני רוצה לומר שבחוק האנגלי - ואין לחשוש באנגלים שהם רוצים להטיל צנוצרה - הסעיף הראשון מדבר על כך שהשר מפקח על הספריות הציבוריות. כך גם בחוקים של דנמרק, נורבגיה, ארצות-הברית, בכולם מופיע הפיקוח. הפיקוח כאן הוא על הצד הפיזי, כוח אדם, סטנדרטים, והוא אינו מתייחס לצנוצרה על ספרים.

היו"ר א. ריימלט:

בדנמרק ואנגליה יש סגנון אחר של חוקים. שם יש מלך. הכוונה איננה לגרוע כמלוא הנימה מהפיקוח של משרד החינוך והתרבות, כלומר של השר, על הספריות. אולי אפשר לבטל את זה בצורה שצת אחרת.

א. שוחט:

אני מבין שהטושי הוא לגבי הפלה "פיקוח" באנגלית הביטוי הוא "סופר אינטנדנט". ייתכן שלפלה "פיקוח" יש קונוטציה לא נעימה בתחום כזה כמו ספריות. אולי צריך למצוא לזה פלה מתאימה יותר.

היו"ר א. ריימלט:

לעצמ הרעיון אין שום התנגדות שהספרייה צריכה להיות תחת פיקוח. אבל צריך לבטח זאת אחרת.

סעיף 4

א. כץ:

סעיף זה מדבר על שיתוף גופים אחרים בהקמת ספרייה ציבורית, בתחזוקתה ובניהולה. מה יהיה הקשר בין הרשות המקומית ובין מוסד וגוף אחר? איך זה יחייב את הספרייה השניה שכל התקנות הנובעות מהחוק יחולו עליה?

מר גולן:

אני רוצה להסביר את הפרקטיקה הקיימת. אנחנו משתדלים לבוא בדברים עם בעלי ספריות אחרות, פרט לאלה של הרשויות המקומיות, כדי להקים ספרייה אחת

מסורת, יעילה, תחת הנהלה אחת. על פי החוק הבעלות יכולה להיות מסורתית, כי כתוב: "רשאים לשתף". כל זה נעשה על-ידי משא ומתן והסכמי.

א. כץ: קובע הצד הפורמלי, מה רשום בטאבו.

מר גולן: תלוי למי סייך הבנין. אם הבנין הוא של ויצו, לפסל, זה יהיה רשום על שם ויצו.

מ. בן-פורת: חבר הכנסת כץ צודק במשהו. יכולה להיות הנהלה מסורתית. כאשר הרשות המקומית משתפת בהקמת הספרייה גוף נוסף, יש לה חוזה. אבל אני חושב שחסי בסעיף זה דבר שיצייך שבכל זאת כל שותפות שתהיה - האחריות על הספרייה היא של הרשות המקומית. כלומר שטרם החיבון ידע שהרשות המקומית אחראית כלפיו, ולא שותפים אחרים.

ע. סבט: אני חושב שזה ברור. לגבי הענין של הרישום - הבנין יכול להיות רשום על שם כל מוסד שהוא. זו איננה הבעיה. הספרייה היא ספרייה ציבורית כמשמעותה בחוק זה; השר מפקח עליה והוא רשאי להתקין תקנות. זו ספרייה ציבורית של רשות מקומית, אלא הפימן - ייתכן שגם הספרים - יכולים לבוא מגורמים שונים שמעונינים לטפח את הספרייה הזאת. זו יכולה להיות מועצת פועלים, או "בני ברית" או כל גורם אחר.

היו"ר א. רימלש: בענין זה אפשר להזכיר גם את סעיף 9(3), בו נאמר שהשר רשאי להתקין תקנות בקשר ל"דרכי השיתוף של גופים ומוסדות בסיועם ספריות ציבוריות".

ר. טשנר: החוק הזה הוא ההיפך ממה שעסינו בחוק הינוך ממלכתי. שם אמרנו היפוכם של דברים: ללא זיקה לגוף וכן הלאה. פה אנהנו אומרים: לרבות זיקה לגוף. משום שהתוכן הוא אחר.

מ. בן-פורת: אולי נאמר בסעיף 4: בכפוף לסעיף 9(3).

היו"ר א. רימלש: אני מציע לך לסקול את ההצעה הזאת. לדעתי היא אינה טובה. על דרכי השיתוף עוד נדבר כשנזון בסעיף 9.

א. רוזאל-נאור: אני מציעה להוסיף בסוף סעיף 4 את המלים "ובלבד שהאחריות תהיה מוטלת על הרשות המקומית".

ר. טשנר: האם כוונת ההצעה של חברת הכנסת רוזאל-נאור היא שהשלטון המירבי יישאר בידי הרשות המקומית? למשל, שזה לא יכול להיות חצי-חצי, אלא שזה צריך להיות 51%, או לאו דוקא?

א. רוזאל-נאור: לאו דוקא.

ו"ר זורמן: אני חושב שאפשר להוסיף את מה שחברים הציעו כאן. זה מובן מאליו שהרשות המקומית אחראית, אבל כדי שלא יתעוררו ספקות אפשר להוסיף כאן שהאחריות תהיה מוטלת על הרשות המקומית. יש חוקים רבים שזה כתוב בהם.

היו"ר א. רימלש: אני מציע שהיועצים המשפטיים ינסחו את הסעיף לאור ההערות וההצעות שהוטמעו כאן.

אני מודה לכם. היטיבה נעולה.